עין משפט נר מצוה

כ א מיי' פ"א מהל' תמורה הלכה א:
כא ב מיי' שם הלכה ה:
כב ג מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה ב ופ"ה מהל' מעשר שני הלכה א:
כג ד מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה ד:
כד ה מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה ד:
כה ו מיי' פ"ד מהלכות (תרומות) הלכה ג:
כו ז מיי' פ"ג מהלכות מעה"ק הלכה יג:

גמרא

[א] ושותפין לא מצו ממירין אלא אי אמרת לא קניא להו אמורי נמי לימרו שאני התם דאמר קרא [ה] [1] אם (א) המר ימיר [ב] לרבות את היורש אחד ממיר ואין שנים ממירין מתקיף לה רב יעקב מנהר פקוד אלא מעתה גבי מעשר דכתיב [2] ואם גאל יגאל לרבות [ג] את היורש הכי נמי אחד גואל ואין שנים גואלין שאני מעשר דגבי אבוהון נמי איתיה בשותפות אמר ליה רב אסי (ב) לרב אשי ומינה אי אמרת בשלמא קניא להו היינו דחד מיהא מימר אלא אי אמרת לא קניא להו היכי מימר והאמר [ד] רבי אבהו אמר ר' יוחנן המקדיש [ה] מוסיף חומש [ו] ומתכפר עושה תמורה [ז] והתורם משלו על של חבירו טובת הנאה שלו מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא: איבעיא להו כיפרו על מה שבאו או לא כיפרו אמר רב (ה) ששת בריה דרב אידי מסתברא דלא כיפרו דאי סלקא דעתך כיפרו שני למה הוא בא ואלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב אמר רב אשי רב שישא בריה דרב אידי הכי קא קשיא ליה אי אמרת בשלמא לא כיפרו שלא לשמו מכח לשמו קאתי ושני (ג) למה הוא בא לכפר אלא אי אמרת כיפרו שני למה הוא בא: איבעיא להו אעשה [ח] דלאחר הפרשה מכפרא או לא מכפרא מי אמרינן מידי דהוה אחטאת מה חטאת דקודם הפרשה אין דלאחר הפרשה לא אף הכא נמי דקודם הפרשה אין לאחר הפרשה לא או דלמא לא דמיא לחטאת דחטאת על כל חטא וחטא בעי לאיתויי חדא חטאת והכא כיון (ד) דאיכא כמה עשה גביה מכפרא אעשה דלאחר הפרשה נמי מכפרא תא שמע [ט] [3] וסמך ונרצה (ו) וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנאמר [4] כי הדם הוא בנפש יכפר אלא מה תלמוד לומר וסמך ונרצה לכפר [י] שאם (ז) עשאה לסמיכה שירי מצוה מעלה עליו הכתוב כאילו לא כיפר וכיפר (ח) מאי לאו דכיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר אעשה דסמיכה דהוה ליה עשה דלאחר הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכל כמה דלא שחיט בעמוד וסמוך קאי אימת (ז) קא הוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן א"ל רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא

רש"י

ושותפין לא מצו ממירין. דתניא ה) הכל ממירין [חוץ מן השותפים] לפי שכל הפרשה כולה נאמרה בלשון יחיד כמו לא יחליפנו ולא ימיר אותו ואם המר ימיר אחד מימר ולא שנים ממירין: **שאני התם.** אע"ג דלא קניא להו גזירת הכתוב הוא דשני יורשין אין ו) ממירין וכח שהפרים אביהן: **אחד ממיר** ז). דהא דיורש ממיר בקרבן אביו מהכא נפקא לן אם המר ח) לרבות את היורש דהוה מצי למיכתב אם ימר ט) והכא נמי בלשון יחיד כתביה: **אם יגאל** י) **איש ממעשרו לרבות יורש.** שמוסיף חומש ופודה את מעשר אביו: **איתיה בשותפות.** דלא אשכחן דממעט שותפין מפדיון מעשר שני. ותמורה היינו טעמא משום דכל הפרשה נאמרה בלשון יחיד: **המקדיש מוסיף חומש כו'.** אדם שנדר קרבן והפרישו חבירו משלו להתכפר בו הנודר והומש וכא לחללו אם המפריש מחללו מוסיף חומש ואם המתכפר מחללו אינו מוסיף חומש יב) דתלייה רחמנא לחומש במקדיש דכתיב (ויקרא כז) ואם המקדיש יגאל את ביתו ויסף חמישיתו ואם גאל יגאל את השדה [המקדיש אותו]: **ומתכפר עושה תמורה.** דאיהו הוה בעלים דידיה. ובמסכת תמורה יליף טעמא בפ"ק (י.): **והתורם.** תרומה משלו על הכרי של חבירו טובת הנאה של מפריש הוא בידו לתתה לכהן שירצה ואם בא ישראל ואמר לו הילך סלע זו ותן תרומתך לבן בתי כהן אותה סלע טובת הנאה של מפריש הוא ויליף התם טעמא את יג) כל מעשר תבואתך ונתת (דברים כו) מי שהפרישה מתבואתו בידו לתתה: **ומשני מקיבעא לא מכפרא מקופיא מכפרא.** כפרה יד) קבועה שיהא יורש בעליו ממש אין להן הלכך גבי מנחה כשרה ליקרב דלא טו) דשותפין הוא טז) אבל כפרה קופיא ולפה ממילא יש להן בו והלכך ממיר. קופיא לשון לף כמו (חגיגה טו:) אקפו ידייכו וכמו (מלכים ב ו) ויצף הברזל תרגום וקפא ברזלא ויש לו דומה במסכת יומא [דף נג:]: **כיפרו על מה שבאו.** קדשים שנזבחו שלא לשמן יקרבו יז) ותנן לא עלו לשם חובה וצריך להביא אחר מיהו מבעיא ליה יח) אם כפרו על המטא שהופרשו עליו ונפקא מיניה שלא ידאג מן היסורין בינתיים: **אמר רב אשי רב שישא בריה דרב אידי.** דיליף לא יט) כיפרו מדבעי לאיתויי שני: **הכי קשיא ליה.** בהבאת כ) שני טפי מהקרבת ראשון: **אי אמרת בשלמא לא כיפרו.** אפילו הכי מיקרב קרבי כא) דשלא לשמו מכח לשמו קאתי דמתחילתו לשמו הוקדש ושני בא לכפר על החטא כגון אם עולה היא מכפרת על עשה או אם אשם הוא יכפר על אשמו: **אעשה דלאחר הפרשה כו'.** אמשם עולה כב) קאי שנזבחו לשמן: **אחטאת.** דלא מכפרא אלא כג) שגגת כרת דקודם הפרשה דכתיב או הודע אליו חטאתו וגו' (ויקרא ד): **כיון דאי איכא כמה עשה גביה מכפרא.** שהרי לא כד) חייב הכתוב (ז) להביאו שמחייב על כל עשה ועשה אלא דורון בעלמא כה) וכתיב ונרצה לו מלמד שנתרצה כו) להקדוש ברוך הוא (בת"כ פ' ויקרא פרק ד) אלמא כולן נתכפרו: **שירי מצוה.** שלא נחשבה בעיניו ולא עשאה: **כאילו לא כיפר וכיפר.** כלומר אף על פי כן כיפר: **מאי כיפר ומאי לא כיפר** (ח) **לאו כיפר עשה קמא דקודם הפרשה ולא כיפר עשה דסמיכה דהוה ליה לאחר הפרשה: בעמוד וסמוך קאי.** ולהכי כל כמה דלא שחטיה לא עבר עליה: **כיפר גברא.** על כל עשה שבידו וניצל מן היסורין [illegible]: לא

תוספות

אחד ממיר ואין שנים ממירין. משמע דלרבי יוחנן יורש מימר ותימה דבפ' מי שהוציאוהו (עירובין מו:) קאמר רבי יוחנן רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כרבי יהודה ובריש תמורה (דף ב.) וערכין (דף ב.) פליגי בה רבי מאיר ורבי יהודה וקאמר רבי יהודה יורש אינו מימר וי"ל משום דר' יוחנן ט) אית ליה הלכה כסתם משנה ובריש תמורה וערכין אומר הכל ממירין לאתויי יורש:

מתכפר עושה תמורה. והא דתניא בפ' קמא דתמורה (דף ט.) לא יחליפנו בשל אחרים הא מפרש התם כגון דאמר מריה דבהמה דהקדש כל הרוצה להמיר בבהמתו ימיר:

מקופיא מכפרא. תימה דבפ' קמא דתמורה (דף י.) ילפינן דמתכפר עושה תמורה מנזיר והיא כפרה קבועה היא וי"ל דלא יליף מנזיר אלא דמפריש אינו מימר אבל מתכפר עושה תמורה אפי' מקופיא וא"ת כו) דיורש בקופיא גרידא קרי מתכפר ומימר וכי הוו שנים יורשים מיקרו שותפין ולא ממירין והא ביומא פרק הוציאו לו (דף נ:) קנטי נפר כה"ג שאחיו הכהנים מתכפרים אי בקביעותא מתכפרין והוו שותפין ולא מצי ממיר או מקופיא מתכפרין וכולו של כהן גדול ומצי מימר דיחיד הוא אלמא לא חשיב מתכפר כשהוא מקופיא מדכהן גדול מימר ולא מיקרו שותפין מה שאחיו מתכפרין בו בקופיא וי"ל כז) דבשמעתא שניהם כח) היורשין הוו מקופיא לכך מיקרו שותפין ולא ממירין אבל התם כיון דליכא השתא בהאי קרבן כפרת כהן גדול דקביעא לא חשיבא לגביה אחיו כמו שותפין על ידי כפרת קופיא י):

דאי ס"ד כיפרו שני למה הוא בא. תימה כמה קרבנות אדם מתנדב ומביא זה אחר זה מיד אע"פ שכיפר הראשון שנעשה לשמו וי"ל דפריך שני למה חייב להביא ואם תאמר מאי קאמר שני למה הוא בא דלמא קאתי לכפר אמחשבה דשלא לשמן דחשיב עשה לאחר שחיטה כמו סמיכה דבסמוך ומיהו כט) יש לומר כ) דמחשבה תלויה בעובד וקרבן לא מכפר אלא על בעליה ונראה ל) דמאשם קדייק שאינו בא נדבה:

אלא מאי לא כיפרו למה הוא קרב. נ"ע דהיינו קושיא דריש לקיש ל) דאם כשירין הם ירצו ואם אינן מרצין למה הן באין:

או דלמא לא דמיא לחטאת. תימה דנפשוט ממתני' דפ"ק דשבועות (דף ב:) דלאפי' לר' שמעון דלית ליה (שם יח:) לב בית דין מתנה עליהן שעיר שלא קרב עליו לא) ברגל זה יקרב ברגל אחר אע"פ שמרגל שעברו לא) נתכפרו כבר אטומאת מקדש וקדשיו דקודם הפרשה דקאמי לב) הא' שעיר מכפר אטומאה שאחר כך ויש לומר כיון שאבד וקרב אחר תחתיו איגלאי מילתא שלא היתה הפרשתן הפרשה עד רגל אחר דשחטי ליה:

והלא אין כפרה אלא בדם. בפרק לג) תמיד נשחט (פסחים נט:) אמרי' כל כמה דלא אכלי כהנים בשר לא מצי מכפר דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלין בשר ובעלים מתכפרים אבל לד) מכל מקום עיקר כפרה אינה אלא בדם:

לאחר שחיטה לא קא מיבעיא לן. בסוף מ) הסוגיא בעי רבי ירמיה אפילו לאחר שחיטה:

מסורת הש"ס

[illegible]

תורה אור השלם

1. לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם המר ימיר בהמה בבהמה והיה הוא ותמורתו יהיה קדש: ויקרא כז, י
2. ואם גאל יגאל איש ממעשרו חמשיתו יסף עליו: ויקרא כז, לא
3. וסמך ידו על ראש העלה ונרצה לו לכפר עליו: ויקרא א, ד
4. כי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש יכפר: ויקרא יז, יא

הגהות הב"ח

[illegible]

שינויי נוסחאות

[illegible]

מוסף רש"י

ושותפין לא מצו ממירין. כדאמרינן (גליון) [בגליון] פירקין (דף יג.) וקא מפיק לה ממעשר. (תמורה ב: ועיין דף י.) [illegible]

ליקוטים

[illegible]

שיטה מקובצת

[illegible]